

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 70. Quandonam aliquis judicari debeat scrupulosus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

runt, quomodo sit scrupuloso, quem maximè torquet illa cogitatio, quòd putet neminem scire, quomodo ipsi sit. 5. Juvant ad magnum meritum, quidquid enim agunt scrupulosi, ideo agunt, ne displiceant Deo, sicque puram semper intentionem habent: deinde pro Deo non offendendo patiuntur gravissimè, mallentque sæpe mortem, quàm ejusmodi angores ferre; sicque Deus, sine peccato tyrannorum, facit eos sibi Martyres esse: & hæc scrupulosis solatio esse debent.

§. II. Scrupuli sunt noxii, in primis corpori, quia destruunt valetudinem, attenuant caput, sæpe redigunt hominem ad insaniam, vitam sæpe abbreviant, deinde animæ, quam reddunt intricatam, desolatam, perplexam, quandoque desperabundam; confundunt intellectum, judicandi vim perturbant, sæpe totum hominem insignibus talentis præditum reddunt ad omnes functiones ineptum: præterea impediunt multa bona opera, prodigunt tempus multis vanis ac inutilibus cogitationibus &c.

Q. 70. *Quandoam aliquis judicari debeat scrupulosus.* R. 515

§. I. Maximâ hinc circumspeditione est opus, nam aliqui sæpe putantur esse scrupulosi, qui non sunt: *Scrupulosi verè tales paucissimi sunt, inquit Eliz. l. 8 q. 16. §. 3., sed stultus mundus timorem Domini scrupulos vocat & conscientias fascinat: è contrà tamen aliqui sunt scrupulosi, & non putantur esse.*

§. II. An aliquis, qui meticulosæ conscientiæ est, fit scrupulosus necne, communiter judicare non potest meticulosus ipse, sed judicium relinqui debet viro docto, probo ac prudenti, qui in tractandis conscientiiis aliquam experientiam habeat; tales enim meticulosi per suas anxietates turbantur, quominus rectè judicent, maximè in rebus propriis, in quibus

homines maximè cæcutiunt, unde potiùs credere debet alteri, cui conscientiam suam modumque operandi sincerè aperuit.

517 §. III. Vix potest aliquis judicare statim primà aut secundâ vice, quando alterum confitentem audiit, an sit scrupulosus necne, quia quamvis aliquis quandoque sit anxius circa multa, fortè justa & rationabilis est anxietas.

518 §. IV. Quando pœnitens est sollicitus, imò & moderatè anxius, ne Deum vel levissimè offendat, aut ut statim culpam deponat, non debet ideo judicari scrupulosus, justa enim & prudens est cura illa, ne Deus in minimo offendatur, & ut offensâ deponatur; hinc legimus de viris Sanctis, quòd quotidie, quandoque etiam bis de die confessi sint.

519 §. V. Qui post vitam in magnis peccatis diu traductam anguntur, sibi que etiam intra mediocre tempus, v. g. intra medium annum nunquam videntur satisfacere, sed magis confiteri volunt, & præterita expiare, non semper judicandi sunt scrupulosi, quia timor & cura illa sæpe est prudens ac necessaria, tum ad recogitanda pro confessione omnia peccata, quæ homini salutis incurio facilè excidunt, tum ad cogitationes & affectus à malo abducendos, quod post consuetudinem peccatorum non adeo facilè fit.

520 §. VI. Si quis nunc adhuc deliberatè consentiat in peccata, quamvis postea valde angatur, sollicitè se examinet, anxie confiteatur, sicque se ipsum aliquo modo turbet, non ideo statim censeretur scrupulosus, est enim justa causa illius anxietatis & moderatæ turbationis, quam Deus per conscientiam remordentem injicit, estque re ipsa actualis gratia Dei, quæ ideo turbat, quia est contraria affectui peccaminoso, quem homo paulò antè habuit, aut fortè etiamnum habet.

§. VII.

§. VII. Ex eo, quòd aliquis dubitet, an in hoc 521
 vel illo peccarit, non potest semper colligi, quòd sit
 scrupulosus, quia dubium & scrupulus valde distin-
 guuntur, nam dubium est suspensio iudicii, quæ si
 fiat ex rationabili motivo, est prudens, hinc sæpe fieri
 potest, ut aliquis dubitet, peccaritne mortaliter nec-
 ne, quod plerumque contingit illis, qui vel ignoran-
 tes sunt, vel non satis attendunt ad suas intentiones
 & affectus: è contrà scrupulus est tantùm inanis
 apprehensio & sine fundamento conceptus timor
 peccati, ubi peccatum non est: ex quo etiam patet,
 si quis per errorem iudicet aliquid esse peccatum,
 quod peccatum non est, hoc non esse scrupulum, sed
 conscientiam erroneam, contra quam si operetur,
 peccat.

§. VIII. Qui in uno tantùm vel altero casu tran- 522
 seunter habet scrupulum, non potest dici scrupulo-
 sus, hoc enim nomen frequentiam seu habitum de-
 notat; uti non dicitur ebriosus, qui semel aut ite-
 rum fuit ebrius, sed qui solet se inebriare: unde nec
 talis uti poterit privilegiis scrupulosorum, uti rectè
 Stoꝝ l. l. p. 5. n. 176.

§. IX. Aliqui sunt scrupulosi circa præterita, alii 523
 circa præsentia: scrupulosus circa præterita est ille,
 qui cum moralem diligentiam adhibuerit in exa-
 minandis, detestandis & confitendis præteritis, ni-
 hilominus sine prudente motivo continuò timet, an
 hoc vel illud etiam non fecerit, an rectè doluerit, an
 satis confessus sit &c. Scrupulosus circa præsentia est,
 qui cum deliberatè non consentiat in peccata, tamen
 ubique timet, ne hoc quòd facere vult, sit peccatum,
 ideo ubique hæret, & seipsum vanis apprehensioni-
 bus peccatorum excruciat, si aliquid egerit.

§. X. Si quis sit anxius & seipsum interroget, 524
 quæ sit causa suæ anxietatis, tumque nullam causam

rationabilem dare possit, signum est angi scrupulo, uti & tum, si illa, quæ aliàs scit & antehac prudenter judicavit non esse peccata, jam reputet ut talia, vel operando formidet, ne sint.

525 §. XI. Fit sæpe, ut aliquis sit scrupulosus in una materia, v. g. in materia castitatis vel horis legendis, è contrà non sit scrupulosus, sed nimis laxus in aliis, unde talis non poterit uti privilegiis five regulis scrupulorum, nisi in illa materia, in qua scrupulosus est.

526 §. XII. Ad meliùs dignoscendum, quisnam sit scrupulosus, juvat ex Stoꝝ. n. 223. expendere discrimen, quod est inter laxum & scrupulosum, v. g. 1. Laxus est, qui spernit & pro nihilo habet illa, quæ alii communiter putant esse peccata: qui verò timet, quæ alii pro nihilo habent, est scrupulosus. 2. Qui non credit Concionatoribus, sed eorum reprehensionem censet esse immodicas exaggerationes, laxus est: qui verò Confessariis aut aliis viris doctis & probis factum excusantibus non credit, est scrupulosus. 3. Qui proprio confisus iudicio procedere solet nemine consulto, laxus est: qui verò in rebus etiam claris, vel de quibus aliàs accepit resolutionem, iterum iterumque interrogat, volens se per hoc reddere magis securum scrupulosus est. 4. Qui in confitendo non multum laborat de exprimenda specie & numero peccatorum laxus est: qui verò omnia dubiè & hæsitanter confitetur, idem sæpius repetens, dicens jam hunc jam illum numerum vel circumstantiam diversam, nec unquam sibi satisfaciens, scrupulosus est. 5. Qui præcipitanter & sine consideratione agit quidlibet, est laxus: qui verò in omnibus ita suspensè procedit, ut non fidat communi doctrinæ Theologorum, sed semper evidentias & demonstrationes quærat, est scrupulosus, 6. Qui velociter & vagè præscriptas preces deproperat, sine causa interrum-

terrumpit, inter orandum circumspicit vel fabulatur, est latus: qui verò anxie precatur, sapius subsistit pro attentione habenda, eadem reperit, est scrupulosus; & ita de aliis materiis. Atque ex his facile est colligere, quisnam habeat conscientiam timoratam & bene formatam, nempe qui in his aliisque medium tenet.

Q. 71. *Quid observandum sit circa directionem scrupulorum.* R. seqq. 527

§. I. Curam dirigendi scrupulosum non admittat Confessarius, nisi ille ostendat, se credere, quod Confessarius possit & velit eum bene dirigere, simulque spondeat constantiam apud illum, confidentiam in se aperiendo, obedientiam in sequendo, etiam seposito proprio iudicio, hoc enim est facillimum & ferme unicum medium tales homines juvandi, quo si utantur, etiam securè procedunt, uti dicitur n. 540.

§. II. Confessarius ante omnia videat, quæ sit causa scrupulorum, & conetur eam amoliri, debet enim agere, sicuti prudens Medicus corporis, qui explorat morbum & causam ejus, priusquam medicamenta applicet. 528

§. III. Plerumque mitis sit erga scrupulosum, ne afflicto afflictionem addat: quandoque tamen etiam juvat austeritas, ut expugnari possit tenacitas iudicii in poenitente. 529

§. IV. Resolutè ei respondeat, non hæsitans, nec multum distinguens, sed absolutè enuntians, quid faciendum sit, semper sequendo partem benigniorem, & dubitationes ejus interpretans in meliorem partem; nunquam autem det rationes sui responsi, quia has postea scrupulosus examinat, sibi que reddit dubias, ac se magis implicat. 530

§. V. Non patiatu sibi proponi quoscumque scrupulos & dubia, sed quando moraliter certus est 531